

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра русской литературы

ФЕОКТИСТОВ Антон Алексеевич

**НАРРАТИВНАЯ ТРИАДА «ВРЕМЯ-МОДАЛЬНОСТЬ-ЗАЛОГ» В
ПОВЕСТВОВАТЕЛЬНОЙ СТРУКТУРЕ РОМАНОВ
Е. Г. ВОДОЛАЗКИНА**

Дипломная работа

Научный руководитель:

кандидат филологических наук,
доцент Камлюк-Ярошенко Людмила Викторовна

Допущен к защите

« » _____ 2025 г.

протокол № _____

Зав. кафедрой русской литературы

кандидат филологических наук,

доцент Сидорова, Т. П.

_____ (подпись)

Минск, 2025

РЕФЕРАТ

Структура и объём: дипломная работа состоит из введения, двух глав, заключения, списка использованных источников, включающего 76 наименований. Общий объём работы – 75 страниц основного текста.

Ключевые слова: ВРЕМЯ, МОДАЛЬНОСТЬ, ЗАЛОГ, ТЕМПОРАЛЬНОСТЬ, ПРЕМОДЕРН, ЕВГЕНИЙ ВОДОЛАЗКИН, ХРИСТИАНСТВО, ЛАВР, ЧАГИН, СОЛОВЬЁВ И ЛАРИОНОВ.

Научная новизна исследования заключается в обосновании и практическом применении нарративной триады «время – модальность – залог» как аналитического инструмента для выявления и описания ключевых характеристик парадигмы премодерна в художественном тексте.

Объектом исследования являются нарративные категории темпоральности, модальности, залога в структуре повествования произведений Е. Г. Водолазкина. **Предмет исследования:** способы репрезентации нарративных категорий времени, модальности, залога в преломлении парадигмы премодерна в прозе Е. Г. Водолазкина.

Цель исследования – выявить феноменологическую и дискурсивную специфику нарративных категорий темпоральности, модальности, залога в структуре повествования романов Е. Г. Водолазкина.

Достижение поставленной цели требует решения следующих **задач:**

1) обосновать возможность использования триады «время-модальность-залог», основополагающей для нарративной методологии Ж. Женетта, при анализе парадигмы премодерна в произведениях Е. Г. Водолазкина;

2) выявить специфику категорий нарративного времени, модальности и залога, а также триады «автор-герой-читатель» как инструментов исследования особенностей парадигмы премодерна в произведениях Е. Г. Водолазкина;

3) определить характерные черты функционирования категорий премодерна и в произведениях Е. Г. Водолазкина;

Указанные задачи решаются на материале романов Е. Г. Водолазкина «Соловьёв и Ларионов», «Лавр», «Чагин».

Методы исследования: нарратологический, культурно-исторический, феноменологический.

Практическая значимость исследования заключается в возможности использования разработанного теоретико-методологического аппарата в нарратологических исследованиях, в том числе направленных на изучение парадигм премодерна и постмодерна, а также при изучении современной русской литературы в рамках учебных курсов.

РЭФЕРАТ

Структура і аб'ём: дыпломная работа складаецца з уводзінаў, двух раздзелаў, заключэння і спісу выкарастанай літаратуры, які ўключае 76 крыніц. Агульны аб'ём – 75 старонак асноўнага тэксту.

Ключавыя словы: ЧАС, МАДАЛЬНАСЦЬ, СТАН, ТЭМПАРАЛЬНАСЦЬ, ПРЭМАДЭРН, ЯЎГЕН ВАДАЛАЗКІН, ХРЫСЦІЯНСТВА, ЛАЎР, ЧАГІН, САЛАЎЁЎ І ЛАРЫЁНАЎ.

Навуковая навізна даследавання заключаецца ў абгрунтаванні і практычным выкарыстанні наратыўнай трыяды «час – мадальнасць – стан» як аналітычнага інструмента для выяўлення і апісання ключавых характарыстык парадыгмы прэмадэрну ў мастацкім тэксце.

Аб'ектам даследавання з'яўляюцца наратыўныя катэгорыі тэмпаральнасці, мадальнасці і стану ў структуры апавядання твораў Я. Г. Вадалазкіна. **Прадмет даследавання** – спосабы рэпрэзентацыі наратыўных катэгорый часу, мадальнасці і стану праз прызму парадыгмы прэмадэрну ў прозе Я. Г. Вадалазкіна.

Мэта даследавання – выявіць фэнаменалагічную і дыскурсіўную спецыфіку наратыўных катэгорый тэмпаральнасці, мадальнасці і стану ў структуры апавядання раманаў Я. Г. Вадалазкіна. Дасягненне пастаўленай мэты прадугледжвае вырашэнне наступных **задач**:

- 1) абгрунтаваць магчымасць выкарыстання трыяды «час – мадальнасць – стан», якая з'яўляецца асновай наратыўнай метадалогіі Ж. Жэнэтта, пры аналізе парадыгмы прэмадэрну ў творах Я. Г. Вадалазкіна;
- 2) выявіць спецыфіку катэгорый наратыўнага часу, мадальнасці і стану, а таксама трыяды «аўтар – герой – чытач» як інструментаў даследавання асаблівасцей парадыгмы прэмадэрну ў творах Я. Г. Вадалазкіна;
- 3) вызначыць характэрныя рысы функцыянавання катэгорый прэмадэрну ў творах Я. Г. Вадалазкіна. Указаныя задачы вырашаюцца на матэрыяле раманаў Я. Г. Вадалазкіна «Салаўёў і Ларыёнаў», «Лаўр», «Чагін».

Аб'ект даследавання: парадыгма прэмадэрна ў раманах Я. Г. Вадалазкіна. **Прадмет даследавання:** наратыўныя катэгорыі часу, мадальнасці, стану і іх функцыі ў рэпрэзентацыі парадыгмы прэмадэрна ў прозе Я. Г. Вадалазкіна. **Метады даследавання:** нараталагічны, культурна-гістарычны, фэнаменалагічны.

Практычная значнасць даследавання заключаецца ў магчымасці выкарыстання распрацаванага тэарэтыка-метадалагічнага апарата ў нараталагічных даследаваннях, ў тым ліку накіраваных на вывучэнне парадыгмаў прэмадэрна і постмадэрну, а таксама пры вывучэнні сучаснай рускай літаратуры ў рамках навучальных курсаў.

ABSTRACT

Structure and volume: the thesis consists of an introduction, two chapters, a conclusion, a list of used sources, including 76 names. The total amount is 84 pages of printed text.

Keywords: TIME, MODALITY, DEATH, TEMPORALITY, PREMODERN, EVGENIY VODOLAZKIN, CHRISTIANITY, LAURA, CHAGIN, SOLOVYOV AND LARIONOV.

The scientific novelty of the study lies in the expansion of the possibilities of using the narrative triad 'time-modality-voice' as a tool for analysing the premodern paradigm in an art text.

The purpose of the study is to develop a methodology of narrative analysis that allows us to identify the specifics of the reflection of the premodern paradigm in E. G. Vodolazkin's novels.

Achieving the goal requires solving the following tasks:

1) To characterise the categories of time, modality and voice from the linguistic, philosophical and narratological points of view.

2) To reveal the specificity of the reflection of the premodern paradigm in E. G. Vodolazkin's works with the help of the categories of narrative time, modality and voice.

3) To reveal some peculiarities of functioning of the triad 'author-hero-reader' in E. G. Vodolazkin's works and their interaction with the previous literary tradition.

4) To establish the productivity of the used narratological methodology in relation to the study of the reflection of the premodern paradigm in E. G. Vodolazkin's novels.

Object of the study: the premodern paradigm in E. G. Vodolazkin's novels.

The subject of the study: the narrative categories of time, modality, voice and their functions in the representation of the premodern paradigm in E. G. Vodolazkin's prose.

The main research methods are: narratological, cultural-historical, phenomenological.

The practical significance of the study lies in the possibility of using the developed theoretical and methodological apparatus in narratological studies, including those aimed at studying premodern and postmodern paradigms, as well as in the study of modern Russian literature in the framework of academic courses.